

Ajalehe Eesti Kirik lisa

28. november 2012
Nr 47-48 (1139)

VÄLIS-EESTI PIISKOPKOND

Koduigatsus

«Rändur, ütle, kuhu lähed! Miks on reisikepp su käes?» – «Kuhu Kuningas mind juhib, rändan tema armu väes.»

Inglismaal, kus mina üles kasvasin, oli jõuluajal tuntud laul «Homeward Bound». See oli sama populaarne kui Bing Crosby «White Christmas». Miks oli «Homeward Bound» nii populaarne? Laulul ei olnud midagi tegemist jõuludega.

Rändaja koduteel kõneleb meile üksildusest, kurbusest ja sügavast koduigatsusest. Ta on ühel lõpmatul teel, mis kuhugi ei vii. Kõik linnad on ühtemoodi. Inimesed, keda ta kohtab, on võõrad. Need võõrad aga tuletavad talle meelde tuttavaid nägusid seal kodus, millest ta on nüüd nii kaugel, nii väga kaugel ...

Laul kõneleb meile ühest tundest, ühest unelmast, mis on meile kõigile tuttav – koduigatsusest. Jõulud, lapsepõlvkodu ja kodumaa on lahutamatu seotud mõisted. Jõulud suunavad meie mõtted kodu poole, need on perekonnapäevad, mida koos pühitsetakse. Igale inimesele meenuvad lapsepõlvejõulud isakodus. Imeline aeg täis valgust, õnne ja rahu.

Jõulud on Jeesuse Kristuse sünni pühitsemine, ja viimseks igatseb rändur seda kodu, kus Jumal on kõikidele eluteekäijatele valguseks, aega, kus tõesti on rahu ja inimestest hea meel.

Maailma varjutab kodutuse tunnetus. Me oleme kaotanud oma lapsepõlveusu Jumalasse ja see muudab meie elu külmaks ning teeb meid rahutuks ja sageli üksikõikseks. Nüüd oleme sihitud rändajad, kes on kaotanud tee Isamajja, siiski sügaval oma südame põhjas otsime seda teed.

Läbi jõulude kõlab Isa kutse: tulge vaatama last sõimes! Selles lapses on Jumala armastus avalikuks saanud. Maailmas rändajat, Sind kutsutakse Petlemma. Tule oma Issanda ja õnistegija juurde, sest Sinule on täna Taaveti linnas sündinud Issand Kristus.

*Rändur, kas sa siis ei karda
üksi käia kõrbetees?*

*Ei, sest mind mu teel on saatmas,
hoidmas, kaitsmas taevaväed.*

*Inglid valvavad mu üle,
Jeesus võtab oma sülele,
kannab kodumaale mind.*

Kõikidele EELK kogudustele, piiskoppidele ja õpetajatele, kõikidele organistidele ja kogudusekooridele, kõikidele kiriku tööliste soovib sügavat jõulurahu, rõõmu ja õnnistust

EELK PIISKOP DR ANDRES TAUL,
TARTU ÜLIKOOLI AUDOKTOR

Armsad lugejad!

Teie ees olev vaheleht on EELK Välis-Eesti piiskopkonna konsistooriumi häälekandja, mille eelkäijaks on Eesti Kiriku nime kandnud ajakiri, mis aastakümneid kajastas paguluses tegutsenud E.E.L.K. käekäiku ja ilmus viimastel aastatel Eesti Elu vahel.

Vaheleht ilmub ülemaailmsena, olles samal ajal Tartus ilmuva ajalehe Eesti Kirik ja Torontos ilmuva ajalehe Eesti Elu vahel trükituna ning kogumahu ka internetis kättesaadaval ajalehe Eesti Kirik kodulehel www.eestikirik.ee.

Meie taotluseks on lugejaskonna suurendamine, sest nüüd lisanduvad ka ajalehe Eesti Kirik lugejad. Nii loodame anda oma panuse eestlaskonna ühtekuuluvuse toetamisse ja kogudustele parema võimaluse oma elu tutvustada.

Konsistooriumi tegevuse kajastamiseks on olulisemad otsused lehes edastatud.

Oodatud on tagasiside ning lugejate arvamused ja ettepanekud. Loodetavasti ilmub vaheleht sellisel kujul kolm korda aastas.

MART SALUMÄE

Austraalia Sydney Jaani koguduse juures tegutseva mudilasringi lapsed koos emadega külvasid kirikuaeda seemneid. Sellest külvist võrsunud rukkililled on eesti rahvuslilled. Puhassinised nagu südasuvine pilvitu taevast.

Rahvas on rukkilille alati hinnanud tema kauniduse tõttu. Õisi punuti pruudipärgadesse ja pandi nõõpauku külapeole minnes. Rinnahetena kantakse rukkililleõit meie laulupidudel. Sajandeid on lill kasvanud külalähedastel põldudel, ikka silmahakkavana ja käeulatuses.

FOTO: SYDNEY JAANI KOGUDUS

Avatud maailmas üheskoos jumalalastena tegutsedes

Välis-Eesti piiskopkonnaga tuli EELK koosseisu juurde 41 kogudust, lisaks üle kümne kuulutuspunkti. Liikmeid kokku on neis kogudustes hinnanguliselt 4100.

Euroopa kolmest praostkonnast, Saksamaa (80 liiget), Inglismaa (120 liiget) ja Rootsi (819 liiget), on viimasena nimetatud nii liikmete kui ka koguduste arvu poolest suurim ja elujõulisem.

Keele ja meele säilitamine

Samas on mitmeid kogudusi, mis ilmselt lähiajal oma tegevuse lõpetavad, sest kohalik eestlaskond on kahanenud alla kriitilise piiri. Kanadas on seesuguseid kaks ja USAs kolm. Seega on enamikul kogudustest säilinud eelkõige ajalooline ja kultuurilooline tähendus, mis on aidanud hoida võõrsil elavate eestlaste ajaloolist sidet oma või esivanemate sünnimaaga. Praktilise tegevuse ülalpidamine aga hakkab järjest rohkem käima üle jõu.

Elujõulisemaid kogudusi leidub Kanadas, Rootsis, Austraalias ja USAs. Suurim neist on praegu Toronto Peetri kogudus, mis moodustab liikmete arvu poolest Välis-Eesti piiskopkonnast kuni 45%. Koguduste

elujõulisus sõltub oluliselt piirkonnas elavate eestlaste hulgast ning eestlaste kogukonna üldisest aktiivsusest.

Rõõmustav on olnud see, et võõrsil asuvate eestlaste teenimiseks on tulnud kas alustada uutest kohtades jumalateenistuste pidamist või on taas elavnenud tegevus mõnes varem eksisteerinud koguduses.

Nii on alustatud eestikeelse jumalateenistuste pidamisega Brüsselis, on taastatud üks kuulutuspunkt Saksamaal, Inglismaal peeti Londonis saatkonnas kaasabil Eesti Vabariigi aastapäeva jumalateenistus ning koguduste teenimisel on kaasa aidanud vaimulikud Eestist, Inglismaalt ja Kanadast. Üle pikade aastate peeti jõulude ajal teenistus ka Buenos Aireses.

Šotimaal on aktiivsemaks muutunud sealse kuulutuspunkti tegevus ning jumalateenistusi õnnestus seal pidada neli korda aastas. Samas on kogudustes peamiseks ametitallusteks matused. Ristituid ja leeritatuid kokku oli piiskopkonnas alla 80.

Kogudused tegutsevad oma asukohamaa seadustele vastavalt ning on reeglina ka kohaliku luterliku kiriku koguduste registreeritud.

Üha enam on siinsete koguduste töös kasutusel kohalik keel, sest paljud nooremad liikmed suhtlevad igapäevaselt kohalikus keeles ja eesti keele oskus kujuneb järjest sümbolsemaks. Kunagiste pagulaste järeltulijad põlvned on üldjuhul segunenud kohaliku rahvaga ning peredes on eesti keelt oskavaid liikmeid järjest vähem.

Samas peetakse ülimalt oluliseks kiriku säilimist eestikeelse ja -meelsena. Seega on jumalateenistuste peamiseks keeleks veel eesti keel, aga ametitallustepuhul kasutatakse valdavalt asuma kohalikku keelt.

Kahepoolne kasu

13. novembril 2010 toimus Tallinnas ja 28. novembril 2010 Torontos EELK ja E.E.L.K. nähtava ühtsuse leppe allkirjastamine, mille tulemina muutus Välis-Eesti kirik EELK Välis-Eesti piiskopkonnaks. Kogu protsessi ajalugu on üle kahe aastakümne pikkune, sest esimesed kontaktid kirikute ühinemise teemal algasid juba enne Eesti Vabariigi täielikku vabanemist Nõukogude okupatsioonist.

Osa USAs tegutsevaid kogudusi ja üks Kanadas tegutsev kogudus on selle sammu vastu häälestatud tänaseni ning

on nõuks võtnud mitte alluda EELK-le. Enamik neist kogudustest moodustab vaid väikeset osa EELK liikmeskonnast.

Kodu- ja Välis-Eesti kiriku ühinemise kaudu on välismaal tegutsevate koguduste tegevus saanud olulist tuge jätkamiseks. Välis-Eesti piiskopkonna kogudusi teenib juba üle kümne vaimuliku, kes kas alaliselt elavad ja töötavad välismaal või aeg-ajalt külastavad meie piiskopkonna kogudusi.

Teiseks oluliseks ja tuntuks toeks on kirikliku struktuuri algete taastamine koguduste koondamisel ühtseks tervikuks ja selle kaudu oma identiteedi säilitamine ja kujundamine, kolmandaks kaasatus EELK üldkiriklikesse võrgustikesse. Sealhulgas info jõudmine nii võõrsil kodumaale kui ka kodumaalt võõrsile.

See kõik loob reaalse arusaamise, et kunagisest pagulas-kirikust on jõutud tänapäeva avatud maailmas tegutsevaks ühiseks jumalalaste osaduseks, millel on oma kannatusriikas ajalugu ja põlised väärtused, kuid ka missioon ja ülesanne, mis on suunatud tulevikku.

MART SALUMÄE,

VÄLIS-EESTI PIISKOPKONNA
KONSISTOORIUMI PEASEKRETÄR

Eestlaste juurde Kanadasse

1. detsembrist järgmise aastani 31. maini on Rapla koguduse õpetaja Mihkel Kukk (fotol) teenimas Vancouveri Peetri kogudust. Ärasõidu eel pani õpetaja Kukki toimetuse palvel kirja oma mõtted, mis siinkohal avaldame.

«Olles juba ligi 30 aastat vaimulikuna töötanud, võtan eelseisvat poolaastat kui kingitust, kus saame koos abikaasaga oma igapäevarutiinist kauemaks välja minna, kui tavapärane puhkus seda iial võimaldaks. Kuigi mind ootab Kanada läänerrannikul ees sama töö mis koduski, on see siiski oluline vaheldus täiesti uues keskkonnas.

Olen väga tänulik Rapla ja Järvakandi kogudusele, kes on mulle pakutud võimalusse nii heatahtlikult ja soovivalt suhtunud. Minu jaoks teeb mineku kergemaks ka see, et on inimesi, kelle hooleks võin rahumeelselt koguduste töö jätta.

Ootan erilise põnevusega kohtumisi nii Kanada kui USA läänerranniku eestlastega, et kuulata nende lugusid sellest, kuidas nad kodumaast nii kaugele on sattunud ja sinna oma juured ajanud. Ka seda, milline roll nende identiteedis on kanda omakeelsel kirikul. Kindlasti pakub omajagu põnevust Kanada kaunis märgine loodus. Kõige enam soovin, et meid ühendaks seal kodumaaga püsiv eestpalvesild.»

Ristitud ja leeritatud eestlased koos peapiiskop Andres Põderi (paremal) ja praost Jaan Tammsaluga lõikustänapühäl, 14. oktoobril Brüsselis, kus tähistati aasta möödumist päevast, mil seal alustati regulaarsete eestikeelsete jumalateenistustega. Peapiiskop Põder tänas kohalikke, eriti Kadri Raudkivi, kes Eesti esinduses NATO juures töötades on algusest peale olnud kuulutuspunkti hing. Samuti nimetati emeritõpetaja Tõnis Nõmmiku panust, kes kohtus Brüsselis töötavate Eesti ametnikega ja käis läbi võimalikud kohad, kus jumalateenistusi saaks pidada. Nüüd, mil esimesed leerilapsed oma õnnistuse saanud ning uued potentsiaalsed leerituliad olemas, on Brüsseli eestlased huvitatud kuulutuspunktist oma kogudus rajada. Umbes 2000 Brüsselis elavast eestlasest võtab emakeelsetest jumalateenistustest regulaarselt osa 40 inimest. Järgmine jumalateenistus Brüsselis on 9. detsembril, seal teenivad vaimulikud Eestist, emeritõpetaja Tõnis Nõmmik ja kaitseväe peakaplan Taavi Laanepere.

FOTO: LIISA ILING

TEKST: LIINA RAUDVASSAR

Eesti kogukonna päeva, mis toimus 2. novembril Madridis Soome instituudis, kutsus kokku Eesti suursaadik Hispaanias Toomas Kahur. Kohal oli ka Soome suursaadik Markku Keinänen. EELK konsistooriumi avalike suhete spetsialist Arho Tuhkru rääkis kohaletulnutele eestlaste rännetest ida- ja läänekaarde alates 19. saj algusest ja põhiliselt kuni 1930ndateni. Riigikogu liige Mart Meri tutvustas Eesti instituutide tööd ja võimalusi aidata ja toetada välismaal elavaid eesti seltse ja organisatsioone ning keeleõpet. Kohtumine sai teoks tänu Eesti suursaatkonnale Hispaanias ja koostöös EELK misjonikeskusega.

TEKST JA FOTO: ARHO TUHKRU

Väliseestlusel on tulevikku

Minu ja mu pere esimesed kokkupuuted Ameerika väliseestlusega viivad tagasi aastase 1993.

Olime tollal õppimas koguduste väikerühmatöö metoodikat ja läbiviimist ühes Minneapolis luterlikus kirikus. Ei tea täpselt, kuidas, aga mingil viisil said kohalikud eestlased teada meie sealolemisest ning otisid meid üles. Need olid meie esimesed põgusad kokkupuuted selles kesklääne suurlinnas elavate kaasmaalastega ning poleks tookord osanud arvata, kui lähedaseks ja tihedaks meie läbikäimine järgnevatel aastatel kujuneb.

Eestlased Minneapolis

Esmalt aastad 1997-1998 Minneapolis, mil Jumal andis armu õppida sealses luterlikus seminaris (Association of Free Lutheran Churches Theological Seminary). See oli väga eriline aeg mu enda usulises elus. Jumal juhtis asju nõnda, et seminaris õppimise ajal aitasin teenida ka kohalikke eestlasi. Toona oli Minneapolis luterliku koguduse õpetajaks Priidu Kiive, kes nüüdseks on jõudnud juba võitnud kiriku ridadesse. Jumalateenistusi ja teisi koguduse üritusi peeti Läti luterlikus kirikus. Olen Jumalale väga tänulik nende teenimisvõimaluste eest, mis laienesid ka igapäevastesse läbikäimistesse.

Sellest ajast on paljud inimesed sügavale südamesse jäänud. Võiks isegi öelda, et saime sealt endale juurde uusi vanemaid ning mitmeid hoolitsevaid ja armastavaid vanavanemaid. Sügavas tänutundes nimetaksin mõningaid nimesid.

Esmalt Priidu ja Maie Kiive. Kui Priidu kandis hoolt kohalike eestlaste vaimuelu eest, siis Maie oli selleks, kes aastaid toimetis kohalike eestlasi ühendavat ja nende seas alati oodatud Minneapolis Postimeest. Koguduse tolleaegne organist Heino Jaska meenub mulle aga tihti oma tasaduse, väljapeetuse ja südamliku olemisega.

Ligita ja Helmut Lutsepp, üks ääretult armas pere, kellega oleme nende Wisconsin imearmsas kodus veel hilisematelgi aastatel kohtunud. Loodan, et neid kohtumisi tuleb veel. Helmut teenis tollal Minneapolis luterliku koguduse juhatuse esimehena, olles alati saadetud ja toetatud oma armsast abikaasast Ligitast.

Eestluse tugisambad. Baltimore'i Markuse koguduse endine juhatuse esimees Fred Ise (vasakul) ja praegune juhatuse esimees Agu Ets.

FOTO: ERAKOGU

Juta ja Olaf Millert. Vaevalt oskaks Minneapolis eestlaste elu ette kujutada lahus Juta hoolest ja armastusest ning Olafi kaasakiskuvast mõtetele ja sädelevast huumorist. Loomulikult lisandub siia loetellu Lindude pere. Õpetaja Samuel Eduard Lind, kelle eluloost on olnud juttu ka Eesti Kiriku veergudel, teenis aastakümneid nii kohalikke eestlasi kui ameeriklasi.

Me küll kahjuks teineteist ei näinud - meie sealviibimise ajaks oli ta juba Isakoku jõudnud. Küll aga kannan tänase päevani tema ustavalt ja armastavalt abikaasalt Helgilt mälestuseks saadud talaari, mis meenutab mulle nii Lindude peret kui Minneapolis kogudust. Samuti seovad Samuel Eduardi ja Helgi tütre Mirjami ja tema abikaasa Arne Lagusega meid aastatepikkused kallid mälestused.

Neid ridu kirjutades kerkib aina uusi inimesi vaimusilma ette. Eriti just neid, keda võisime tunda, kelle armastusest osa saada, kes aga nüüdseks on juba rahumaale jõudnud. Tahan veel erilise tänutundega nimetada Ellen Vaarpuud, Vaike Radamust ja Rein Wirmat. Nende ja paljude teistega on sidumas meid sidemed, mida ka ajalik surm ei ole suutnud purustada, ning loodame, et ühel päeval oleme kõik

Palju on neid, kes on tulnud selleks, et jääda. Jääda meie südamesse ja palvetesse.

koos. Mitte nii nagu selles elus, kus on lahkumiste valu ja pisaraid, vaid koos alatiseks.

Eestlased idarannikul

Jumal on asju korraldanud nõnda, et minu ja mu pere viimaste aastate kontaktid on liikunud mööda Ameerika mandrit ida suunas - Washingtoni ja Baltimore'i. Külastasime sealset eestlasi esmakordselt aastal 2007 ning sellest ajast on meie kontaktid järjest süvenenud. Olen aidanud teenida sealset eesti kogudusi.

Erilisena on meelde jäänud üks mu esimesi jumalateenistusi seal kandis väikeses Seabrooki kirikus ning koguduse eriline soojus ja armastus, mida kehastab minu jaoks nii selgelt Harry Virunurm ning tema vanemad Harald ja Selma.

Kuid koostöö on veelgi süvenenud. Aasta eest viisime läbi diakonikoolituse idarannikul, mille vastu oli väga suur huvi. Üks nendest kursustest osavõtjast Agu Ets on peagi vastu võtnud diakoniordinatsiooni. Oli suur rõõm, et Agu esindas

meie Välis-Eesti piiskopkonda Tartu Jaani kirikus, kui kirjutamise alla Tartu teoloogia akadeemia ja usuteaduse instituudi ühinemise lepingu.

Nii nagu läänes, nõnda ka idas - just kallid inimesed on teinud selle paiga minu perele kalliks ja meelde jäävaks. Liialdamata võiks öelda, et Anne ja Fred Ise kodu on olnud nii kohaliku eestluse, Kodu-Eesti vabakssaamise kui kirikuelu üheks olulisemaks keskuseks. Tahan ka leheveergudel tervitada seda armsat perekonda ning soovida Fredile armu ja kiiret paranemist.

Unustamatud on Juta ja Kasimir Zacharski, kelle soovust, tagasihoidlikkust ja usaldust Jumala vastu ei ole võimalik unustada. Silvi Valge, kelle kodu- ja südameksed on alati olnud valla. Juta ja Silvi on andnud oma talendid Issandale just koguduse muusikatöös organistidena. Silvi öde Carmen Täht on meelde jäänud oma positiivse olemise ja alatise abivalmidusega. Kõiki ei jõua nimetada. Palju on neid, kes on tulnud selleks, et jääda. Jääda meie südamesse ja palvetesse.

Eestlased koostöös

Viimaks peaks ehk küsima: mis saab edasi? Milline on väliseestluse homme päev? Vaatamata sellele, et paljud, kes tookord pidid minema võõrsile, on juba kõrges eas või ka igavesse koju jõudnud. Ometigi usun, et väliseestlus kestab edasi. Muutuvad inimesed, võib-olla ka töövormid. Mõtleme hetkeks neile, kes oma õpingute või ameti tõttu elavad lühema või pikema perioodi võõrsil. Samuti neile, kes ongi otsustanud oma tuleviku üles ehitada väljaspool Eestit. Neid ei ole vähe.

Peamiseks küsimuseks jääb, kuidas suunata neid inimesi, kes täna rändavad Kodu-Eestist väljapoole, suunata kohaliku eesti kogukonna ja koguduse rüppe. Usun, et just siin on suur osa kanda Välis-Eesti kirikul ja selle töötajatel. Kui nüüd Kodu-Eesti kirik ja ka usuteaduse instituut püüab oma osa anda, et väliseesti kogudused oleks teenitud, siis seda ikka eesmärgil, et nii väliseestlus kui selle aluseks olev usk ja armastus Jumala vastu võiks alatiseks püsima jääda. Selleks soovin teile rohket Jumala õnnistust ja armu, kallid sõbrad.

OVE SANDER

Eesti Kirik levib üle maailma

Ajaleht Eesti Kirik on Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku häälekanal, mis ilmub igal kolmapäeval.

Eesti Kirik pakub teile võimalust

- olla kursis kristlaste eluga Eestis ja mujalgi
- kogeda ühtsustunnet teiste koguduste ja kirikutega
- saada teadmisi kristlusest, kirikupühadest, kirikuloost
- leida mõttekaaslast ja kinnitust oma arvamusele

Tellimisinfo: www.eestikirik.ee või e-post sirje.kasemaa@eelk.ee

Tellimishinnad välismaale 2013. aastaks:

I tsooni tellimishind aastaks (saatmisega üle nädala) - **72** eurot
I tsooni tellimishind (saatmisega igal kolmapäeval) - **85** eurot
I tsooni tellimishind aastaks (saatmisega kord kuus) - **64** eurot
I tsoon on Soome, Rootsi, Taani, Saksamaa, Austria, Belgia, Suurbritannia, Venemaa jt Euroopa riigid.

II tsooni tellimishind aastaks (saatmisega üle nädala) - **90** eurot
II tsoon kuuluvad USA, Kanada, Austraalia.

Kaunis kogudus Lõunaristi all

Sydney on oma 4,6 miljoni elanikuga Austraalia rahvarohkeim linn ning ühendab kogukondi paljudelt maailma maadelt.

Teiste kõrval elab ja toimetab siin ka väike eestlaste rahvusrühm, kelle võiks laias laastus jaotada kolmeks: vanad eestlased, kes ise või kelle vanemad saabusid siia juba enne II maailmasõda, uuseestlased, kes ise või kelle vanemad saabusid pärast II maailmasõda, ja noored eestlased, kes on saanud peamiselt viimase kümmeaastase aastas jooksul.

Kuuleb laste naeru

Ehkki põlvkondadevahelised erinevused mõtte- ja meelelaadis võivad lahutada, ühendab meid ometi ühine päritolu ja emakeel. Neid aga, kes end ristirahva hulka arvavad, seob lisaks veel usk, lootus ja armastus, mida apostel Paulus nimetab täiuslikuks sidemeks.

Tõepoolest on selles midagi ilusat ja täiuslikku, et Sydney Jaani koguduse jumalateenistustel võime kohata nelja põlvkonda eestlasi - noorim kirikuline on kuueaastane, eakamad aga juba üle üheksakümne.

Jaani koguduse maja ja kirikusaal asuvad Waratah tänaval. Sõna *waratah* tähendab kohalike põliselanike keeles kaunist ning viitab ühele siinses looduses leitavale lilleliigile. Kahe ja poole saja liikmelise Jaani koguduse rahva jaoks on kahtlemata kaunis asi see, et meil on päris oma koht, kus koos käia.

Iga kuu esimesel ja kolmandal pühapäeval pühitseme jumalateenistusi just siin, teisel ja neljandal pühapäeval toimuvad teenistused linnast väljas, Thirlmere'i asulas. Estonian Roadi nimelise tänava ääres asuvas puhkekodus Eesti Küla (uue nimega Taara Gardens) on nendeks puhkudeks kirik üles seatud küla saalis ning hooldekodus. Nii Sydneys kui Thirlmere'is toimuvad jumalateenistused eesti keeles. Kirikutalitustest tu-

Noorte eestlaste osakaal Sydney eestlaskonnas on kasvanud. Leeriõnnistusega kinnitati ning eluteele saadeti kaheksa noort inimest.

leb kõige enam ette matuseid, vähem ristimisi ja umbes korra aastas ka laulatusi.

Kui pühapäevastel jumalateenistustel, mil tavapäraselt tuleb kokku ligi kolmkümmend inimest, kohtab ülekaalukalt vanemate põlvkondade esindajaid, siis alates möödunud aasta lõpust kuuleb Sydney Jaani kiriku seinte vahel iga kahe nädala tagant ka laste laulu, naeru-nuttu ja lustakat kilkamist. Nimelt alustas meie koguduse liikme ja Austraalia Eesti Seltsi Liidu eesti keele õpingute koordineerija proua **Tiiu Salasoo** eestvedamisel ja noorte eesti emade pealehakkamisel tegevust mudilasring, kus lapsed saavad üheskoos eesti keeles laulda, mängida, õppida ja meisterdada.

Mudilased tulevad kokku kaks korda kuus ning iga kokkutulekul tehakse midagi uut ja põnevat. Sügisel harjutasid lapsed kätt aianduses ning külasid teiste seas maha rukkilille seemneid. Sellest külvist on võrsunud hulk taevasiniste õitega rukkililli, mis meie kiriku aeda kaunistavad ja veelgi kodusemaks muudavad.

Jumala armus hoitud

Noorte eestlaste osakaal Sydney eestlaskonnas on viimastel aastatel ilmselgelt kasva-

Juhatuse esimees Maret Noble sai sel aastal EELK aukirja.

2 X ERAKOGU

nud. See andis tunda ka Jaani koguduse möödunud aastasel leerikursusel, mida oli võimalik õpetada läbivalt eesti keeles. Kesksuvel (s.o jaanuaris) sai leeriõnnistusega kinnitatud ning eluteele saadetud kaheksa kaunist noort inimest.

Tänavu nelipühil langes Sydney Jaani kogudusele osaks iseäranis suur au, kui meie juhatuses esimees proua **Maret Noble** sai kutse peapiiskoplikule jumalateenistusele Tallinnas, et vastu võtta EELK aukiri. Kahe kuu pärast oma väärikat kuuekümn-

Sydney Jaani kogudus
→ Asutatud 1934
→ Õpetaja Meelis Rosma
→ Koguduse juhatuses esimees Maret Noble
Koguduse jumalateenistused jõulupühadel:
→ 24. detsembril kell 15 Sydney Läti kirikus Homebushis
→ 25. detsembril kell 11 Thirlmere'i Eesti Küla saalis

ne viiendat sünnipäeva tähistav Võrumaa juurtega Maret Noble on olnud asendamatult inimene meie koguduse töös juba aastakümneid. Ta alustas organistina viieteistkümnenda aastalt, kahekümne seitsme aastast valiti nõukogu liikmeks, hiljem juhatuses liikmeks ning viimased viieteist aastat on Maret Sydney Jaani koguduse juhatuses esimehena kindla käega meie koguduselaeval juhtinud.

Kõige selle juures on ta jätkuvalt saanud jumalateenistusi oreil, kandnud head hoolt selle eest, et värsked lilled oleks altaris, ning külastanud ka mitmeid koguduse liikmeid, kes enam kirikusse tulla ei jaksa. Paraku ei õnnestunud meie esimehel nelipühiks Sydneyst Tallinna lennata, küll aga jõudis just nelipühi päeval aukiri tema postkasti.

Jaani koguduse iga-aastaste traditsioonide hulka kuuluvad koristustalgud eestlaste kalmistul Rookwoodi surnuaias. Kaks korda aastas - kevadel ja sügisel - tulevad talgulised kokku ning korrastavad eestlaste hauad ja haudade ümbruskonda. Pärast koristustööd kostitab naispere talgulisi suupistetega.

Mööduvale kiriku-aastale tagasi vaadates oleme tänulikud, et Täevaisa on meie kogudust ja koguduse sõpru oma armuga hoidnud ning paljudel töödel-ettevõtmistel hästi korda minna lasknud.

Lugejale õnnistatud advendiaega soovides

ÕPETAJA MEELIS ROSMA

Kultuuri edasikandmine kestab

Saksamaa praostkonnas on praegu viis kogudust: Bielefeld, Hamburg, Köln-Bonn, München ja Nürnberg. Alates 2011. a peetakse jumalateenistusi taas ka Oldenburgis, kus kirikutegevus vahepeal välja oli surnud.

Koguduse täisliikmeid on praostkonnas 88, neid aga, kes jumalateenistusi külastavad ning kiriku üritustest osa võtavad, oluliselt rohkem. Kuna koguduste piirid on natuke hägusad, näiteks Nürnbergi elanikud võtavad mõnikord osa ka teenistustest Bonnis, siis ei saa väga konkreetseid arve esile tuua.

Suur osa meie kirikurahvast on niikuinii Saksa evangelise kiriku liikmed, kes maksavad kirikumaksu ja käivad regulaarselt oma kohalikus kirikus ka armulaul, seega kuuluvad nad juba automaatselt Kristuse kirikusse.

Koguduste õpetajatena tegutsevad praost **Michael Schümers**, **Kristel Neitsov-Mauer** ja **Pille Heckmann-Talvar**. Aitamas on ka **Merike Schümers-Paas** ning oma koduseid teenistusi teeb jõudumööda emeritpraost **Toomas Jeremias Pöld**.

Jumalateenistused toimuvad tavaliselt eestlaste mingite teiste üritustega koos. See on oluline, sest kaugused, mida ületatakse, on suured ja meelsamini tullakse ikka mitme eesmärgi nimel kokku. Nii tulebki pastoritel esmalt mar-

dikarnevalil vms kaasa teha ja siis teenistust pidada.

Eestikeelne jumalateenistus on eriti vanematele inimestele väga oluline ning oodatud sündmus. Teenistustel käivad muidugi ka nooremad, kellest paljud on n-ö uuel ajal välismaale tulnud. Nendel on kirikuga oma suhe ning nende ootusedki teised kui vanemal generatsioonil. Vanematele on tähtis lisaks palvele liturgia ning teatud kord, noorematele meditatsioon ja hingehoid.

Natuke sarnaselt juutidega, kelle kultuur ja religioosne kultus kuuluvad kokku, on ka siinsed eestlaste kultuuriüritused automaatselt luteri kirikuga seotud. See on osa meie vaimsest pärandist ning seda peetakse siin eestlaste hulgas au sees, isegi kui arvuline näitaja teab mis vee-nev ei ole.

Rõõm ja mure kuuluvad kokku: just paar päeva pärast vahvaid perepäevi Bonnis suri üks meie truu kiriku-liige, kelle matused toimusid 21. novembril. See on paraku meie töö kurvem külg - näha, et vanem generatsioon, kes alustasid siin ka eestlaste organisatsioonide tegevust, vaikselt kustub.

Hiljutisel Eesti Ühiskonna Saksa Liitvabariis 60. sünnipäeval laulsid aga laste- ja segakoorid, mis tähendab, et eestlaste oma kultuuri edasikandmine siin kestab ning loodetavasti ka kirikutöö.

KRISTEL NEITSOV-MAUER

Bonni koguduse liikmed ühispidil. Paremal pika roosa salliga õpetaja Kristel Neitsov-Mauer.

ERAKOGU

Soomlanna teenib Montrealis eesti kogudust

Montreali Jaani koguduse õpetaja Kyllikki Pitts (fotol) oli üks kolmest Välis-Eesti piiskopkonna vaimulikust, kes osales septembris Tartus toimunud soome-ugri vaimulike konverentsil Kanada praostkonna esindajana.

Millised muljed jäid Tartus toimunud konverentsist?

Olen väga tänulik, et praostkond saatis mind koguduste delegaadina Tartusse. Oli hea kuulda, kuidas teised kirikud töötavad ja mis on tähtsamad küsimused. Eriti vähemuskirikuil on sarnased probleemid ja väljakutsed igal maal. Liikmeskond vananeb ja väheneb,

kuid samas on kirikul oluline osa rahvusliku pärandi säilitajana.

Nädalalõpul sain külastada Kuusalu kogudust. Jutlustasin kahes kirikus. Oli meeldiv õpetaja Jaanus Jalaka ja tema perega tutvuda. Laupäeva õhtul sain osa Vanalinna hariduskolleegiumi mihklipäeva kontsertteenistusest. Oli väga liigutav kogemus kuulda ja näha, kuidas noored viimase istekohani tulvil Jaani kirikus missamuusikat esitades oma kaasaelamist väljendasid. See kinnitas lootust, et Eesti kirikul on piisavalt järelkasvu ja tulevikku.

Kuidas Sinust sai kirikuõpe-

taja ja kui kaua oled olnud kiriku teenistuses?

Kirikunoorte grupp Soomes oli minu kasvukeskkond. Kahe-teistaastasena olen kirjutanud oma päevikusse, et tahan teoloogiat õppida. Õppisin teolo-

giat Helsingi ülikoolis. Sel ajal ei olnud Soomes naisel võimalik kirikuõpetajaks saada, aga kirikus oli ka muud erialast tööd.

Abiellumise järel kolisin mehe kodumaale Inglismaale. Olin meie kolme lapsega kodu palju aastaid. 1980ndatel elasime Soomes ja õpetasin religiooniõpetust Helsingis prantsuse-soome koolis. Seejärel elasime paar aastat Stockholmis, kus mind ordineeriti kirikuõpetajaks. 1988. a kutsuti mind Montreali soome koguduse õpetajaks, kus teenisin mitu aastat. Õppisin ka hingehoidu ja töötasin kümme aastat haiglakaplanina. Pensionärina olen nüüd viis aastat teeninud Montrealis eesti kogudust.

Sinu abikaasa on samu-

ti vaimulik ning teeninud anglikaani kogudusi. Millised on kõige eredamad mälestused neist aegadest ja kohtadest?

Kui elasime Soomes, kuulsid tema teenitavasse piirkonda ka Moskva ja Ulan-Bator. Ma ei saanud tihti temaga koos reisida töö ja väikeste laste pärast. Kuid ükskord tähistasime jõuluaega Moskvast terve perega.

Kõige meeldivamad mälestused on Prantsusmaal elatud ajast. Minu mees oli seal mere-meeste kaplan ja meil oli palju häid sõpru. Kaks nooremat last sündisid Prantsusmaal ja ka seetõttu on sealt head mälestused. See oli nende lapsepõlvema.

Sa kõneled head eesti keelt. Kus Sa seda õppisid?

MART SALUMÄE

Teoloogiadoktor Tiit Pädam (54), kes seati 7. oktoobril EELK Välis-Eesti piiskopkonna Rootsi praostkonna Stockholmi koguduse õpetajaks, istub oma töökabinetis Stockholmis Eesti Majas. «Tahan teenida Stockholmiga kogudust minule antud andidega kuni pensionile jäämiseni,» kinnitab Tiit Pädam, kes siirdus Eestist Rootsi augusti lõpus ja alustas tööd eesti kogukonnas 1. septembrist. Sel aastal 70. asutamisaastapäeva tähistanud Stockholmiga koguduses näeb Pädam huvitavaid töövõimalusi, sest inimesed on toredad ja eestlaste kogukond Rootsis on väga mitmekülgne ning aktiivne.

Kuigi Pädam on Rootsi praostkonnaga enne Stockholmiga kogudusse tööle asumist vaid põgusalt tutvust teinud, on ta Rootsis kanda kinnitanud juba alates 1990ndatest, mil õppis EELK stipendiaadina Uppsala ülikoolis ja Johannelundi teoloogilises instituudis. Hiljem, juba EELK usuteaduse instituudis töötades astus ta peapiiskop Jaan Kiiviti õhutusel Uppsala ülikooli doktorantuuri, mille lõpetas eelmisel aastal, kaitses doktoritöö, milles võrdles kümne Porvoo osaduskonda kuuluva kiriku arusaamist diakoni ametist. Lisaks õppimisele on Tiit Pädam tegelnud paljude aastate jooksul Uppsala ülikooli teoloogiateaduskonnas ka õpetamisega, mida plaanib vaimuliku ameti kõrvalt jätkata.

LIINA RAUDVASSAR
FOTO: ERAKOGU

EELK Välis-Eesti piiskopkond

- Kogudusi üle maailma 41 ja kuulutuspunkte 15
- Kirikuvalitsus: piiskop Andres Taul (president), Peeter Põldre (asepresident), Mart Salumäe (peasekretär), assessorid Naani Holsmer, Ingo Tiit Jaagu, Virge James, Tõnis Laar, Hendrik Laur, Tiit Salumäe ja Tiit Tralla
- Praostkonnad: Inglismaa, Kanada, Rootsi, Saksamaa, USA Chicago, USA Esimene. Austraalia kogudused alluvad otse piiskopile
- Praostid: Mart Salumäe (Kanada), Ingo Tiit Jaagu (Rootsi), Michael Schümers (Saksamaa), Uudo Tari (USA Chicago) ja Thomas Vaga (USA Esimene)

EELK diasporaatöö

- Helsingi eestikeelne kogudusetöö (diakon Tuuli Raamat)
- Moskva eestikeelne kogudusetöö (praost Peeter Kaldur)
- Peterburi Jaani kogudus (õp Arho Tuhkru ja õp Enn Salveste)
- Petseri Peetri kogudus (õp Andres Mäevere)
- Riia eesti Peeter-Pauluse kogudus (õp Valdek Johanson)
- Vilniuse eesti kuulutuspunkt
- Brüsseli kuulutuspunkt (praost Jaan Tammsalu)
- Ülem-Suetuki kogudus Siberis

Jõuluaja jumalateenistused

USA praostkonnad

Michigani-Detroiti koguduses laupäeval, 15. detsembril kell 12 (St. Paul's Latvian Evangelical Lutheran Church, 30623 West 12 Mile Road, Farmington Hills, MI 48334). **San Francisco** koguduses pühapäeval, 16. detsembril kell 13 (Peace Lutheran kirikus, 600 W. 42nd St., San Mateo, CA). **Portlandi** koguduses esmaspäeval, 24. detsembril kell 14 (Läti kirikus, 5500 SW Dosch Rd., Portland, OR). **Seattle'i** koguduses teisipäeval, 25. detsembril kell 11 (Läti kirikus, 11710 3rd Ave NE, Seattle, WA). **Baltimore'i Markuse** koguduses esmaspäeval, 24. detsembril kell 17.30 (Püha Markuse kirikus). Teenib õp Ove Sander, oreil Marian Buck-Lew. **Michigani** koguduses laupäeval, 15. detsembril kell 12. **Minneapolis** koguduses pühapäeval, 16. detsembril kell 14. **Chicago Esimeses** koguduses esmaspäeval, 24. detsembril kell 13. Teenib vikaarõp Nelli Vahter. **Rootsi praostkond Stockholm** koguduses esmaspäeval, 24. detsembril kell 14 (St. Jacobi kirikus). Teeni-

vad õp Tiit Pädam ja praost Ingo Tiit Jaagu. Reedel, 21. detsembril kell 18 jõulujumalateenistus ja koosviibimine Stockholmis Eesti Seenioride Kodus. Teenib õp Tiit Pädam. **Norrköpingi** koguduses pühapäeval, 16. detsembril kell 14 (Matteuse kirikus). **Eskestuna** koguduses teisipäeval, 18. detsembril kell 12 (Forsi kirikus). **Uppsala** koguduses pühapäeval, 23. detsembril kell 15 (Vindhem/S:ta Birgitta kirikus). Teenib praost Ingo Tiit Jaagu. **Kanada praostkond Toronto Peetri** koguduses Pühapäeval, 16. detsembril kell 11, jutlustab õp Ove Sander, kaasa teenib praost Mart Salumäe. Esmaspäeval, 24. detsembril kell 12 perejumalateenistus (eesti ja inglise keeles), jutlustab praost Mart Salumäe; kell 16 eestikeelne teenistus, jutlustab piiskop Andres Taul. Teisipäeval, 25. detsembril kell 11, teenib praost Mart Salumäe. **Hamiltoni** koguduses esmaspäeval, 24. detsembril kell 13, teenib õp Hannes Aasa.

Sõjainvaliidide abistamine on olnud aateline töö

Toronto Peetri koguduse liiget Helju Salumetsa (fotol) tunnustati sel aastal EELK Teeneteristi III järgu ordeniga kristlikus vaimus tehtud töö eest Eesti invaliidide toetava naisringi juhatajana Torontos.

Kust tuli mõte sõjainvaliidide abistada?

Esimene eesmärk oli jagada jõulurõõmu meie omadele, Eesti sõduritele, kes II maailmasõja käigus haavata said ja Saksamaale maha jäid. Eriti südamelähedased olid sõjas nägemise kaotanud, kes vajasis pidevalt saatjat, et ühiskonnas tegevad olla. Sakslased hooldasid neid küll ning mitmed olid sakslastega abiellunud ja pere loonud, kuid oluline oli edasi anda just eesti meelt, mis puudus. Seega tulid siin 21. jaanuaril 1969 kokku sarnase huviga

naised. Meid on aastate jooksul olnud ligi 30 tegusat naist.

Kuidas te abistamist korraldasite?

Selleks tegime korjandusi äri- ja tavainimestelt. Hiljem aga peamiselt ürituste kaudu. Kõik sai oma rahast ja omast armust tehtud. See oli aateli-

LEENA LIIVET

Taasavatud luterlik toomkool areneb sõprade toel

Ajalooline Tallinna toomkool asutati toomkapiitli ja Tallinna toomkoguduse poolt XIII sajandil. Kool suleti 1939. aasta oktoobris poliitiliselt ärevatel aegadel.

7. juunil 2011 otsustas EELK konsistoorium Tallinna toomkooli taasavada ning kaasaata selleks Tallinna piiskopliku toomkoguduse. Taasasutamine toimus vastava lepingu allkirjastamisega rukkimaarjapäeval, 15. augustil 2011.

Konsistoorium kuulutas välja ka ülekirikulise korjanduse esimese luterliku üldhariduskooli avamise toetamiseks. Annetusi laekus nii kodu- kui välismaalt, sealhulgas Saksamaa Põhja-Elbe kirikult, Toronto Peetri koguduselt, Stockholmiga Eesti koguduselt ning Johan Kõpu Sihtasutuselt.

1. septembril 2011 alustas õppetööd toomkooli kaks esimest klassi – üks poiste ja üks

Kooli juht Egle Viilma klassis oma esimeste õpilastega.

tüdrukute klass, kus kokku asus õppima 26 õpilast.

Käesoleva õppeaasta eel allkirjastas minister Jaak Aaviksoo käskkirja, millega väljastati Tallinna toomkoolile koolitusluba. Sellega oli 1939. aasta keeruliste ajaloosündmuste tõttu suletud kool ametlikult taastatud.

ne töö, mis kestis 33 aastat, lõpetasime 16. septembril 2003. Nende aastate jooksul suutsime koguda üle 130 000 Kanada dollarit.

Toetasime kolme sõjainvaliidide rühmitust Saksamaal: Schönaus, Geislingenis ja Lübeckis. Eesti taasiseseisvumise järel suunasime oma abi sinna, toetades vigastatud sõjameeste ühingut Tallinnas, mille liige olen senini. Nad on väga tänulikud meie inimlikkusest sündinud abi eest. Kui Tallinnas oleme, siis kohtume ikka nendega. Armastus, mis on jäänud nendest vigastatud sõjameestest, on igavene.

Mida sooviksite sel jõulueelsel ajal eestlastele?

Noored lugegu, õppigu oma vanemate rasketest aegadest. Ärge unustage oma keelt!

2012/2013. õppeaastal õpib kooli neljas klassis (kaks esimest ja kaks teist klassi) 55 last. Koolis töötab 7 õpetajat, perenaine ja kaplan. Esimene koolijuht on Egle Viilma. Kooli omanikuks on Tallinna Toomkooli Sihtasutus, mille nõukogu juhhib peapiiskop Andres Pöder. Koolihoones tuleb teha põhjalik remont, et luua juurde vähemalt kolm klassiruumi, söögi- ja sanitaarruumid. Selleks ootame kõigi toetajate annetusi.

Annetada saab: EELK Tallinna Piiskoplik Toomkogudus, IBAN: EE401010022002639007 Panga kood: BIC:EEUHEE2X Panga aadress: SEB, Tornimäe 2, Tallinn 15010 Korrespondeeriv pank: SEB Selgitusse märkida: «Annetus toomkooli heaks».

URMAS VIILMA,
TOOMKOGUDUSE ÕPETAJA JA
TOOMKOOI KAPLAN

EELK Välis-Eesti piiskopkonna konsistooriumi otsuseid

17. juulil Toronto Peetri kirikus peetud koosolekul oli päevakorras konsistooriumi uue koosseisu ja revisjonikomisjoni koosseisu kinnitamine.

Kirikukogu hääletus toimus ajavahemikul 7. maist 7. juunini, mida hiljem pikendati 30. juunini. Tagasi saadeti 35 hääletusdelit ja kvorum loeti täitunuks.

Viieks aastaks valitud konsistooriumi uus koosseis kinnitati kirikukogu otsusena järgmises koosseisus: asepresident **Peeter Põldre**, assessorid **Naani Holsmer**, **Ingo Tiit Jaagu**, **Virge James**, **Tõnis Laar**, **Hendrik Laur**, **Tiit Salumäe** ja **Tiit Tralla**. Piiskopkonda juhhib piiskop **Andres Taul**, peasekretär on **Mart Salumäe**. Üheks aastaks valitud revisjonikomisjoni esimees on **Leena Mai Liivet** ning liikmed **Tiina Orpana** ja **Linda Velthmann**.

* * *

19. novembril Toronto Peetri kirikus peetud koosolekul osalesid Tiit Salumäe ja Hendrik Laur interneti vahendusel.

Kinnitati konsistooriumi töökorraldus ja assessorite vastutusosalad. Korralised koosolekud toimuvad vähemalt kord kvartalis. Euroopas tegutsevate koguduste kureerimine jääb Euroopas asuvate assessorite ülesandeks. Ameerika ja Kanada kogudustega lähem sidepidamine on Kanadas ja USAs asuvate assessorite ülesanne. Assessor **Tiit Salumäe** on piiskopkonna esindaja EELK konsistooriumis ja EELK kirikukogus.

Stockholmiga koguduse õpetajaks on valitud ning ametisse seatud õpetaja **Tiit Pädam**. Eelolevaks pooleks aastaks kinnitati Vancouveri koguduse külalisõpetajaks Rapla koguduse õpetaja **Mihkel Kuk**.

Vastavalt isiklikule avaldusele vabastati õpetaja **Hannes Aasa** Hamiltoni ja Londoni koguduse teenimisest 1. jaanuarist 2013. Praost Mart Salumäe määrati kogudusi hooldama uue õpetaja leidmiseni.

Õpetaja **Nelli Vahteri** (fotol), kes on ordineeritud peapiiskop Udo Petersoo poolt, on antud ametiristi kandmise õigus.

EELK usuteaduse instituudile maksta 2012. a toetust 3000 Kanada dollarit. Järgmise aasta eelarvesse jätta sama summa koolituskulude katteks.

Allikas: EELK Välis-Eesti piiskopkonna konsistooriumi koosoleku protokoll

In memoriam

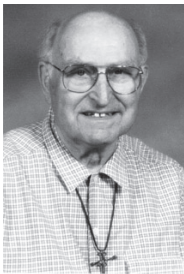
Heino Altosaar

10.12.1918–2.10.2012

Heino Altosaar sündis Tallinnas. Ilma isata kodus kasvanud Heinol oli vanem õde Agnia. Enne sõda alanud õpingud Tallinna tehnikaülikooli keemia-teaduskonnas katkesid. Sõja-aastail elas Heino oma õe Agnia juures Nõmmel. 1942. aastal abiellus ta Laine Kolbergiga.

22. septembril, kui punaväed olid vallutamas teist korda Tallinna, põgenesid Heino ja Laine oma üheksakuuse pisipoja Peetri ja Laine vanaemaga viimasel laeval Rootsi. Boras rajasid nad kodu, kust Nõukogude Liidu korduvate ähvarduste tõttu Rootsis elavatele Balti põgenikele emigreerus perekond koos Boras sündinud poegade Illimari ja Erikuga Kanadasse.

1951. aastal jõuti Halifaxi sadamasse. Heino leidis tööd Quebeci provintsis. Hiljem töötas ta Ontarios paberivabrikus uurimistöös osakonnas. Long Sealti lähedale ehitas Heino koos poegadega oma esimese kodu. Noorim poeg Toomas sündis juba uude koju. Maja keldrikorrus oli täiuslik: seal oli ruumi kinoteatri, töökoja ning, arvestades toonast külma sõja õhustikku, pommivarjendi jaoks. 1963. aastal ostis perekond uue kodu Montreali. Heinost sai suure dominiooni Tamitar mehaanikadivisjoni juht Seville'i's.

Heino oli viljakas leiutaja. Tema 13 leiutisest kolm on patenditud. Tuntuim neist on veealune kaamera, mis on saanud patendi kuuel maal. Heino andis ka oma südame Montreali eesti skaudilaagri hüvanguks. 1982. aastal jäi Heino Altosaar teenitud pensionile.

Juba nooruses olid teda huvitanud usuküsimused, nii anti talle väge õppima asumiseks E.E.L.K. usuteaduse instituuti. Pärast viis aastat kestnud teoloogiaõpinguid ordineeriti ta 1987. a vaimulikuks. Heino teenis eesti kogudusi idarannikust läänerrannikuni. Veel 90aastaselt viis ta läbi ristimistalitust. 2. oktoobril 2012 kutsuti õpetaja Heino Altosaar igavikku. 3. novembril maeti ta Rideau Memorial Gardeni surnuaeda. Agenda vahel olid pühad read õp Heino Altosaare lemmikpsalmist (103): «Issand on oma aujärje kinnitanud taevasse, tema kuningriik valitseb kõiki.» Heino Altosaar tundis elutõde, üksnes Jumalaga, üksnes ligimesega, koostöös, mõlemasse uskudes, lootes ja armastades saab teoks inimeseks olemise täius. Aga kogu eneseteostus on viimaks ikkagi elu Jumala armust.

ÕPETAJA KALLE KADAKAS